

سیستم دارویی کشور سالانه به ۴۰۰ تا ۵۰۰ تن مواد خاص نیاز دارد

ماجرای واردات ۷۲ هزار میلیارد تریاک

مهدی عبداللّهی دبیر گروه اقتصاد

چند مدتی است موضوع تأمین پایدار نیاز دارویی کشور به ماده مخدر تریاک به یک چالش تبدیل شده است. آمارهای رسمی نشان می‌دهد نیاز سالانه دارویی ایران به تریاک بین ۴۰۰ تا ۵۰۰ تن (در برخی اظهارات تا ۱۰۰۰ تن) است، نیازی که تاکنون بخش عمده آن از طریق کشفیات نیروهای انتظامی و امنیتی و حدود ۱۰ درصد از آن نیز از طریق واردات تأمین می‌شده، موضوعی که با کاهش شدید کشفیات، دیگر ادامه این روند امکان‌پذیر نبوده و سیاستگذار در این شرایط مجبور است برای تأمین پایدار این نیاز دارویی کشور، تصمیم سرنوشت‌سازی بگیرد. این تصمیم بین واردات و کشت تریاک است. به گفته کارشناسان، واردات علاوه بر هزینه‌های سنگین، با محدودیت‌های زیادی نیز در تأمین روبه‌رو است و راه به صرفه و بلندمدت و پایدار، کشت این محصول است. این موضوع موجب سوء برداشت‌های زیادی شده است. تصور اولیه این است که ایران می‌خواهد خشخاش بکارد؛ اما به گفته مسئولان مربوطه، کشت شقایق الیفرا و شقایق ایرانی است که قابلیت استفاده در مصارف غیر صنعتی را نخواهد داشت.

کاهش ۶۰ درصدی کشفیات تریاک

براساس داده‌های مرکز آمار ایران، کشفیات انواع مواد مخدر طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۴۰۲ از حدود ۱۹۲ تن در سال ۱۳۷۵ به بیش از ۱۰۰۰ تن در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ رسیده بود که این مقدار در سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به ترتیب ۶۹۷ تن، ۶۱۲ تن و ۳۷۲ تن بوده است. گرچه هنوز مرکز آمار ایران در گزارش سالانه خود داده‌های مربوط به کشفیات مواد مخدر را ارائه نداده، اما ۱۲ خرداد ۱۴۰۴ سرردار مرتضی میرزایی، معاون مبارزه با مواد مخدر ستاد مبارزه با مواد مخدر گفت: «طی سال ۱۴۰۳ با همکاری و تلاش نیروهای مقابله‌ای از جمله پلیس مبارزه با مواد مخدر فراجا، فرماندهی مرزبانی فراجا، واجا، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان بسیج مستضعفین، گمرک و دیگر ارگان‌های مرتبط همچون پلیس راه آهن، پلیس فرودگاه و پلیس پیشگیری بیش از ۳۷۲ تن انواع مواد مخدر و روان‌گردان در کشور کشف شد.»

به گفته وی، طی سال گذشته از کل کشفیات مخدر، حدود ۲۰۹ تن از آن مربوط به کشت تریاک بوده است. به لحاظ داده‌های ارائه‌شده از سوی معاون مبارزه با مواد مخدر ستاد مبارزه با مواد مخدر، کشت تریاک طی سال ۱۴۰۳ با کاهش قابل توجهی نسبت به سال‌های قبل روبه‌رو شده است؛ چراکه براساس داده‌های مرکز آمار ایران، طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۴۰۲ حجم کشفیات سالانه تریاک از ۱۶۶ تن در سال ۱۳۷۵ به ۱۴۰۲ تن در سال ۱۳۹۹ رسیده و این مقدار در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به ترتیب ۷۵۷ تن، ۵۰۹ تن و ۴۰۵ تن بوده است.

بررسی داده‌های دو دهه اخیر نشان می‌دهد طی این مدت میزان کشف سالانه تریاک در ایران حدود ۵۶۰ تن بوده که رقم ۲۰۹ تن کشفیات سال ۱۴۰۳ کاهش ۶۳ درصدی نسبت به میانگین دو دهه اخیر دارد. ۹ شهریور ۱۴۰۴ نیز حسین ذوالفقاری، نماینده رئیس‌جمهور و دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر گفت: «در سال گذشته و امسال به‌شدت با کاهش کشفیات مواجهیم، به طوری که طی سالال ۱۴۰۳ حدود ۲۲۰ تن مجموع کشفیات تریاک کشور بوده است و امسال بر اساس پنج ماه گذشته، میزان کشفیات کمتر نیز خواهد شد.» با لحاظ این عدد نیز، میزان کشفیات تریاک طی سال گذشته کاهش ۶۱ درصدی نسبت به میانگین دو دهه اخیر داشته است.

نیاز سالانه به ۴۰۰ تا ۵۰۰ تن تریاک

در گزارش‌های مختلف دو عدد متفاوت برای نیاز دارویی کشور به تریاک اعلام شده است. در برخی گزارش‌ها این عدد ۵۰۰ تن در سال و در گزارش‌های دیگری این عدد ۴۰۰ تن ذکر شده است. آیان ۱۴۰۴ محمد هاشمی، سخنگوی سازمان غذا و دارو در گفت‌وگو با خبرگزاری خبرآنلاین، در پاسخ به این سؤال که چه حجمی از تریاک برای صنعت دارو مورد نیاز است و باید حتماً برای آن کشت شود؟ می‌گوید: «براساس اطلاعات منابع آگاه، سالانه حداقل ۵۰۰ تن تریاک خالص برای تولید داروهای مخدر در کشور مورد نیاز است. کاهش مستمر و مؤثر کشفیات قاچاق در دو سه سال اخیر، خطر کمبود داروهای فوق را افزایش داده است.» افراد دیگری اعداد عجیب و غریب دیگری برای نیاز سالانه کشور به تریاک ذکر کرده‌اند که اظهارات حسین ذوالفقاری، نماینده رئیس‌جمهور و دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر در ۹ شهریور ۱۴۰۴ بسیار قابل تأمل است. وی می‌گوید: «وزارت بهداشت، برای تأمین نیازهای دارویی بیمارستانی و اتاق عمل‌ها و مانند آن، سالانه در حدود ۱۰۰۰ تن ماده مخدر تریاک نیاز دارد. البته بعضی سال‌ها ۸۰۰ تن، برخی سال‌ها ۹۰۰ و برخی سال‌ها ۷۰۰ تن نیاز وزارت بهداشت بوده است. این مقام مسئول در ادامه می‌گوید اگر ما امسال حدود ۲۰۰ تن از محل کشفیات و واردات داشته باشیم، مابقی نیاز برای تولید داروی کشور را چه باید کرد؟»

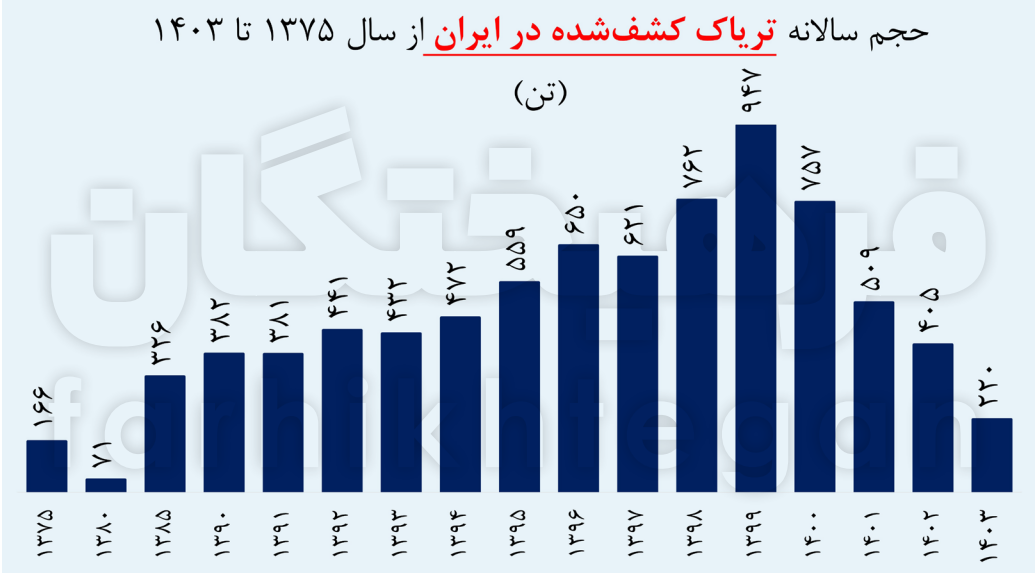
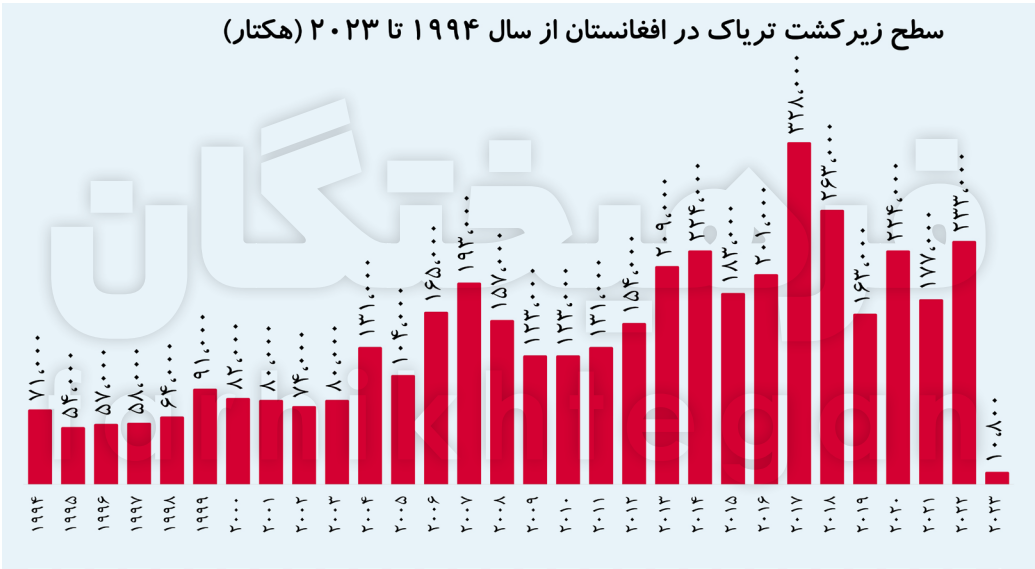
۷۲ همت منابع برای واردات تریاک دارویی!

گفته شد در گزارش‌های مختلف اعداد متفاوتی را برای نیاز سالانه به واردات تریاک اعلام شده است. طبق اظهارات حسین ذوالفقاری، دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر میزان مجوز واردات تریاک ایران

وزارت بهداشت برای تأمین مواد مخدر مورد نیاز شرکت‌های دارویی گفت: «خلوص مواد کمتر شده است. نوع مواد مخدری که بسیاری از معتادان مصرف می‌کنند، مخدرهایی هستند که به مواد مضر مثل سرب آلوده‌اند. طبق گزارش‌های رسمی، طی هشت سال گذشته میزان خلوص مواد مخدر مکشوفه از ۲۶ درصد به ۱۱ درصد کاهش یافته است.» وی گفت: «امروز در آستانه‌ای هستیم که باید در کشور تصمیم‌گیری شود. وزارت بهداشت و درمان رسماً اعلام کرده که باید برای تأمین مواد مخدر مورد نیاز شرکت‌های دارویی اتخاذ تصمیم شود و مسئله سلامت جامعه مورد توجه باید باشد.» در برخی گزارش‌های غیررسمی نیز فروشندگان خرد می‌گویند طی سال‌های اخیر قاچاقچیان و توزیع‌کنندگان عمده این ماده مخدر انواع افزودنی را با تریاک مخلوط کرده و در بازار عرضه می‌کنند. این افزودنی‌ها از کاکائو، جگر چرخ‌کرده گاو گرفته تا جوشانده برگ کتف، چایی ارزان‌قیمت، قرص ترامادول و حتی حنای هندی را شامل می‌شود.

کل شقایق می‌کاریم نه خشخاش!

حرف و حدیث‌ها پیرامون کشت تریاک در ایران بالا گرفته بود که ۱۵ مهر ۱۴۰۴ مهدی پیرصالحی، رئیس سازمان غذا و دارو گفت: «ما

سال	تریاک	هروئین (هروئین، کراک و کریستال)	مرفین	کانابیس (گراس و حبشیش)	ششبه (ماتماقشامین)	سایر (شیره تریاک، کوکائین ...)	مجموع
۱۳۷۵	۱۶۵,۸۰۸	۱,۲۱۸	۱۲,۴۲۵	۱۲,۰۸۵	-	۳۰۳	۱۹۱,۸۳۹
۱۳۸۰	۷۱,۲۰۱	۳,۶۱۲	۷,۰۷۸	۵۱,۹۷۰	-	۶,۲۷۳	۱۴۰,۱۳۴
۱۳۸۵	۳۲۵,۶۸۶	۱۱,۵۹۲	۱۱,۱۷۴	۵۸,۲۰۹	-	۱۷,۸۹۶	۴۲۴,۵۵۷
۱۳۹۰	۳۸۱,۹۲۰	۲۰,۵۵۹	۶,۶۲۰	۷۸,۵۲۳	۴,۴۳۱	۱,۸۴۷	۴۹۳,۹۰۲
۱۳۹۱	۳۸۱,۳۸۹	۸,۳۱۰	۶,۷۸۲	۹۹,۳۳۸	۲,۷۲۹	۶,۲۶۵	۵۰۴,۷۱۳
۱۳۹۲	۴۴۰,۵۳۱	۱۴,۷۶۷	۱۳,۵۷۵	۸۶,۷۹۰	۳,۶۲۶	۱۳,۴۹۰	۵۷۲,۷۷۸
۱۳۹۳	۴۳۲,۱۱۰	۱۴,۱۶۱	۱۰,۹۵۴	۸۹,۶۶۴	۲,۶۲۱	۵,۶۲۳	۵۵۵,۱۳۱
۱۳۹۴	۴۷۱,۵۵۹	۱۷,۹۷۲	۸,۲۷۶	۱۱۷,۶۳۳	۱,۸۴۶	۲,۹۸۱	۶۲۰,۲۶۷
۱۳۹۵	۵۵۸,۵۸۱	۱۸,۶۴۰	۱۲,۴۷۰	۱۱۴,۰۱۴	۲,۱۶۸	۴,۵۷۱	۷۱۰,۴۴۳
۱۳۹۶	۶۴۹,۶۱۶	۲۶,۴۷۹	۲۳,۹۶۷	۱۰۸,۱۱۱	۲,۳۹۹	۸,۰۶۱	۸۰۸,۶۳۲
۱۳۹۷	۶۲۱,۳۶۷	۲۳,۸۲۶	۲۳,۳۸۷	۹۷,۴۵۴	۵,۵۲۰	۱۷,۹۱۸	۷۸۹,۴۷۲
۱۳۹۸	۷۶۲,۳۷۶	۱۸,۹۰۳	۲۵,۸۱۷	۱۰۶,۸۳۰	۱۸,۷۳۶	۱۸,۰۸۷	۹۵۰,۷۵۰
۱۳۹۹	۹۴۷,۰۸۵	۲۸,۰۳۱	۱۲۹,۶۶۳	۱۲۹,۶۶۳	۲۲,۲۶۳	۲۲,۶۲۴	۱,۱۷۷,۸۰۶
۱۴۰۰	۷۵۷,۱۶۹	۲۲,۶۲۹	۳۲,۱۸۸	۱۴۱,۸۸۲	۲۷,۰۷۴	۲۷,۲۴۰	۱,۰۰۸,۱۸۳
۱۴۰۱	۵۰۹,۱۶۱	۱۲,۲۸۷	۱۲,۶۰۹	۱۰۸,۰۶۶	۳۸,۶۷۰	۱۵,۲۴۷	۶۹۷,۰۳۹
۱۴۰۲	۴۰۴,۹۷۶	۱۲,۱۸۷	۱۳,۳۴۶	۱۱۹,۱۲۲	۳۸,۷۳۴	۲۳,۸۹۱	۶۱۲,۲۵۵
۱۴۰۳	۲۴۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	۳۷۲,۰۰۰

منبع: مرکز آمار ایران – منبع داده های سال ۱۴۰۳ اظهارات دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر است

آگهی مزایده عمومی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان در نظر دارد طبقه اول و دوم ساختمان مدرسه دخترانه سیم‌ا واحد دامغان را از طریق برگزاری مزایده عمومی و انعقاد قرارداد اجاره به اشخاص واجد شرایط واگذار نماید. لذا متقاضیان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند ظرف مدت ۱۰ روز کاری از تاریخ انتشار آگهی با واریز مبلغ ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال بابت دریافت اوراق مزایده به شماره حساب ۰۲۱۸۷۶۰۱۸۲۰۰۶ شناسه ۱۵۴۷ این دانشگاه (قابل واریز در کلیه شعب بانک ملی ایران) و ارائه رسید آن به واحد حقوقی دانشگاه نسبت به دریافت اوراق مزایده و همچنین بازدید از مکان فوق اقدام نمایند. ضمناً متقاضیان می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره‌تلفن ۰۲۳-۳۵۲۲۵۰۱ تماس حاصل نمایند. روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان

آگهی مزایده عمومی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان در نظر دارد گلخانه با مساحت ۲۰۰۰ متر مربع واقع در مجتمع اصلی دانشگاه را از طریق برگزاری مزایده عمومی و انعقاد قرارداد اجاره به اشخاص واجد شرایط واگذار نماید. لذا متقاضیان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند ظرف مدت ۱۰ روز کاری از تاریخ انتشار آگهی با واریز مبلغ ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال بابت دریافت اوراق مزایده به شماره حساب ۰۲۱۸۷۶۰۱۸۲۰۰۶ شناسه ۱۵۴۷ این دانشگاه (قابل واریز در کلیه شعب بانک ملی ایران) و ارائه رسید آن به واحد حقوقی دانشگاه نسبت به دریافت اوراق مزایده و همچنین بازدید از مکان فوق اقدام نمایند. ضمناً متقاضیان می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره‌تلفن ۰۲۳-۳۵۲۲۵۰۱ تماس حاصل نمایند. روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان

آگهی مزایده عمومی

اجاره آزمایشگاه صنایع غذایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان
دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان در نظر دارد آزمایشگاه صنایع غذایی خود را از طریق برگزاری مزایده عمومی و انعقاد قرارداد اجاره به اشخاص واجد شرایط واگذار نماید. لذا متقاضیان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند ظرف مدت ۱۰ روز کاری از تاریخ انتشار آگهی با واریز مبلغ ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال بابت دریافت اوراق مزایده به شماره حساب ۰۲۱۸۷۶۰۱۸۲۰۰۶ شناسه ۱۵۴۷ این دانشگاه (قابل واریز در کلیه شعب بانک ملی ایران) و ارائه رسید آن به واحد حقوقی دانشگاه نسبت به دریافت اوراق مزایده و همچنین بازدید از مکان فوق اقدام نمایند. ضمناً متقاضیان می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره‌تلفن ۰۲۳-۳۵۲۲۵۰۱ تماس حاصل نمایند. روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان

- مدیر مسئول:**
- محمد امین ایمانجانی
- قائم مقام مدیرمسئول:**
- مسعود فروغی
- سر دبیر:**
- محمد زعیم‌زاده
- تلفن و فکس:**
- ۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵
- کد پستی:**
- ۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶
- چاپ:**
- چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
- نشانی:**
- خیابان حافظ، پایین تر از جمهوری
- رویمروی ساختمان بورس
- ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

کاهش ۹۵ درصدی تولید در افغانستان

بحث‌ها بر سسر میزان نیاز به تریاک همچنان در محافل اجرایی و قانون‌گذاری کشور پابرجاست. رضا سپهرند، نماینده خرم‌آباد و چکنی در مجلس طی اظهاراتی گفت: «به ۶۰۰ تن تریاک نیاز داریم، آن هم فقط برای مصارف دارویی. الان داروسازهای ما با مشکل مواجه شده‌اند. این مسئله‌ای ملی است و اصلاً ربطی به اعتیاد ندارد. چون اعتیاد در حال حاضر شکل صنعتی پیدا کرده است.» بعد از آن ترجمی، مدیرکل حقوقی و مجلس ستاد مبارزه با مواد مخدر گفت: «آماری که نماینده محترم استان لرستان گفتند که نیاز سالانه حدود ۶۰۰ تن است، صحیح نیست و ما در سال حدود هزار و ۲۰۰ تن برای صنایع داروسازی نیاز داریم.»

گرچه در این گزارش به اعداد اعلامی وزارت بهداشت استناد شده، اما با کاهش شدید کشفیات پس از کاهش تولید تریاک در افغانستان، این سؤال پیش می‌آید که راه چاره چیست. مهدی پیرصالحی، رئیس سازمان غذا و دارو در این زمینه می‌گوید: «باتوجه به اتفاقات به‌وجودآمده در افغانستان، مکشوفات نیروی انتظامی در حوزه مواد مخدر کاهش پیدا کرده و اگر امکان کشت داخلی یا واردات رسمی مواد اولیه فراهم نشود، ممکن است با کمبود داروهای مخدر مانند کدئین و مرفین مواجه شویم؛ بنابراین باید بحث واردات و کشت و کشف دو شقایق به‌صورت هم‌زمان پیگیری شود تا کمبود دارویی رخ ندهد.»

در سمت دیگر، بررسی وضعیت تولید در افغانستان نیز نشان می‌دهد طبق گزارش دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (UNODC) که با عنوان «گزارش جهانی مواد مخدر» منتشر می‌شود، افغانستان در حال واگذاری نقش خود به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده مواد مخدر به مکزیک، میانمار و کلمبیا است. بر اساس این گزارش، با رسیدن طالبان به قدرت در آوریل ۲۰۲۲ و ایجاد محدودیت‌های شدید برای کشت خشخاش، عرضه تریاک با ۹۵ درصد کاهش، از ۶۲۰۰ تن در سال ۲۰۲۲ به ۲۳۳ تن در سال ۲۰۲۳ رسیده است. همچنین سطح زیر کشت خشخاش نیز از ۲۳۳ هزار هکتار در سال ۲۰۲۲ به ۱۰ هزار و ۸۰۰ هکتار در سال ۲۰۲۳ کاهش یافته است.

نهاده متولی مدیریت کشت تریاک؟

براین اساس، در شرایط کنونی و باتوجه‌به نیاز ۵۰۰ تا ۵۰۰تنی داروسازان به مواد مخدر کارشناسان د‌وراه کاشت و یا واردات تریاک از منابع بین‌المللی را مطرح کرده‌اند. بررسی اظهارات نشان می‌دهد کارشناسان امیدی به واردات ندارند، چون هم منابع جهانی آن محدود بوده و هم قیمت تمام‌شده‌اش چندین‌برابر خواهد بود؛ اما کشت این نوع شقایق خاص به‌عنوان راهبرد بلندمدت تأمین پایدار را فراهم می‌کند، همچنین کاهش وابستگی به منابع خارجی و امکان مدیریت بهتر زنجیره تأمین را به همراه دارد که البته نیازمند همسویی چند نهاد متفاوت در کشور است. به گفته کارشناسان، با فرض قانونی شدن کاشت منبع اصلی این مواد مخدر برای مصارف دارویی، مدیریت کشت شقایق برعهده وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود و ستاد مبارزه با مواد مخدر (با همکاری پلیس) مسئولیت نظارت امنیتی را برعهده دارد. نظارت و ردیابی زنجیره تأمین نمونه‌گیری و آزمایشگاه خلوص مجوز تولید ماده اولیه دارویی و محصول نهایی و کیفیت آن‌ها، همگی بر عهده سازمان غذا و دارو خواهد بود.